

EL TEMPS QUE CORRE per JOAN F. MIRA

Das Christentum

"I el protagonista d'aquesta gran història, dit Jesús de Nazaret, fuster d'ofici, no va dir mai que ell mateix era Déu, ni segona persona de la substància, ni que existia des de tota l'eternitat i des de l'eternitat del temps i de l'espai baixà a la terra, etcètera."

Escriu el títol així, en alemany, perquè fa un efecte més aproximat a la substància del llibre, un patracol de mil dues-centes pàgines: *El Cristianismo* (el títol complet seria "El Cristianisme, Essència i història"), que estic llegint aquests dies. És el segon volum d'una trilogia que Hans Küng dedica a les tres religions monoteistes d'origen semític, o religions del llibre. Abans, ja vaig llegir el dedicat al judaisme (*Das Judentum*, evidentment), de dimensions equivalents, i aviat apareixerà el dedicat a l'islam. Hans Küng és un teòleg suís, de formació i hàbits acadèmics perfectament germànics, que ha posat la monumentalitat científica i la llibertat de pensament per davant de la submissió a la disciplina vaticana. Per tant el seu mig compatriota i col·lega, el cardenal Ratzinger, li ha retirat la *venia docendi* per explicar teologia a la seua càtedra de Tübinga. Ratzinger és l'altra cara dels alemanys, la disciplina i l'autoritat, a més d'hereu dels poders persecutoris de l'antic Sant Ofici. Bé tot això té molt poc interès per als no interessats en afers doctrinals, que són la majoria de la població. Jo sóc de la minoria, i aquests negocis sí que m'interessen: el cristianisme –i l'església i la història de l'església... és part de la nostra vida pública i privada d'uropeus, i a mi no em fa gens de gràcia que els adolescents, per causa d'aquesta estranya educació en la ignorància que és norma general del progrés, quan veuen un quadre o un retaule o un altar amb un colom que irradia raigs de llum, pregunten "I què fa aquell pardal?", si és que pregunten alguna cosa. Els adolescents d'Europa no saben què és l'Esperit Sant.

Però resulta, llegint Hans Küng, que això de l'Esperit Sant tampoc és cosa del tot clara. Ni la relació entre el Pare i el Fill, ni la de tots dos amb la tercera persona, ni la Santíssima Trinitat. No és que no estiga clar perquè és un misteri impenetrable, com afirmen les esglésies, sinó perquè la Trinitat no apareix enlloc al Nou Testament. Ni Jesucrist ni els apòstols van parlar mai de "tres persones en una sola substància", entre altres raons perquè segurament, com que no eren grecs ni romans, no haurien pensat mai en termes de "substància" i "persona". És una afirmació ben grossa, sí senyor. I el protagonista d'aquesta gran història, dit Jesús de Nazaret, fuster d'ofici, no va

dir mai que ell mateix era Déu, ni segona persona de la substància, ni que existia des de tota l'eternitat i des de l'eternitat del temps i de l'espai baixà a la terra, etcètera. Ni apareix enlloc, tampoc, que fóra virginalment engendrat de donzella (és segur que tenia germans) per obra de la tercera persona que procedeix de la primera i segona, ni res d'això. Ni l'apòstol Pere va ser primer bisbe de Roma, ni està clar en realitat què és un bisbe, i molt menys encara què és un papa, si ens atenem només al Nou Testament i a l'església dels primers cristians. Quant a les fórmules del Credo (el Credo de Nicea i del segon concili de Constantinoble, dirigit de ben prop per l'emperador espanyol Teodosi el Gran, home irascible, autoritari i poc amant d'herètics i de patriarques discutidors), hi ha frases com "Déu de Déu, llum de llum, Déu vertader de Déu vertader", que no són sinó subtilitats neoplatòniques que no entenen ni els qui les van fer aprovar.

En fi, ja veuen com estan les coses. Jo sempre havia sabut que el cos doctrinal del cristianisme es va fabricar amb elements grecs –hel·lenístics– sobre una base jueva: això és de cultura general. Però mai no havia pensat que la construcció hel·lenística, en realitat, té ben poc de cristiana: procedeix d'un món de conceptes tan allunyats de la visió jueva del món, dels homes, de Déu i de la història, que només resulten compatibles fent-hi recargolaments intel·lectuals difícils d'encaixar. I acudint a l'autoritat de l'emperador. No és debades que, a penes la nova religió s'estengué entre els greco-romans, la proliferació d'"heretgies" va ser absolutament espectacular. En poc més d'un segle apareixen monofisites, nestorians, adopcionistes, docetistes, gnòstics, arrians i una llista inacabable. Això sí, només la santa església tingué el poder material de fer-ho, començà la persecució física dels heretges de cada moment, i les primeres execucions per qüestions tan abtruses com la substància de l'esperit o l'esperit de la substància i coses així. Al final, he recordat amb gran nostàlgia els meus anys de "doctrina" infantil, quan a la pregunta "*Què es ser cristiano*" responia "*Ser cristiano es ser discípulo de Cristo*". I aquesta és, molt probablement i en mil dues-centes pàgines, la tesi del teòleg Hans Küng. Per defensar això, l'han privat de la càtedra, vés per on.